

ETLA Muistiot tarjoavat ajankohtaista tutkimustietoa polttavista yhteiskunnallisista kysymyksistä.
www.etla.fi » julkaisut » muistiot
ETLA • Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Briefs provide timely research-based information on pressing societal issues.
www.etla.fi » publications » briefs
ETLA • The Research Institute of the Finnish Economy

Nuorten työllisyydestä ja työttömyydestä hyvin vaihteleva kuva

Rita Asplund on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja (rita.asplund@etla.fi).

Pekka Vanhala on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimussihteeri (pekka.vanhala@etla.fi).

Tämä muistio on laadittu osana Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamaa hanketta "Ungdomsarbetslöshet i de nordiska länderna" ("Nuorisotyöttömyys Pohjoismaissa", projekti 11141, nro 11-00707).

Suosittelava lähdeviittaus tähän muistioon: Asplund, Rita & Vanhala, Pekka (18.12.2013). "Nuorten työllisyydestä ja työttömyydestä hyvin vaihteleva kuva". ETLA Muistio No 19. <http://pub.etla.fi/ETLA-Muistio-Brief-19.pdf>

Tilastokeskuksen virallisia nuorisotyöttömyyslukuja on aika ajoin kritisoitu siitä, että ne yliarvioivat nuorten työttömyyden, kun moni työttömäksi luokiteltu nuori on todellisuudessa päätoiminen opiskelija. Vastaavaa keskustelua nuorten työllisyyden 'oikeasta' tasosta ei ole käyty. Kuitenkin on tärkeää tuottaa mahdollisimman luotettava kuva myös nuorten työllistymisestä ja työnteosta. Erityisen keskeiseksi näkökohdaksi tämä nousee tarkasteltaessa nuorten koulusta työelämään siirtymäpolkujen muotoa ja ominaispiirteitä. Osoittautuu, että Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston sisältämän pääasiallisen toimintatiedon korjaaminen opiskelijoiden suhteen selkeyttää merkittäväällä tavalla kuvaamme peruskoulun jälkeisten opintojen yleisyydestä, jatkuvuudesta, keskeyttämisestä ja mahdollisesta uudelleen aloittamisesta, eli ratkaisevan tärkeistä vaiheista nuorten koulusta kohti työelämää johtavilla poluilla.

Nuorten työttömyys puhuttaa

Nuorten työllistymisvaikeudet ja niihin liittyvät työttömyyden ja syrjäytymisen riskit puhuttavat. Kansainväliset vertailut osoittavat, että nuorten työttömyys on lähes kaikissa EU- ja OECD-maissa vähintään kaksinkertainen, useissa jopa yli kolminkertainen, aikuisväestön työttömyyteen verrattuna – ainoa merkittävä poikkeus on Saksa, jossa se on vain puolitakertainen. Lisäksi monessa yhteydessä on todettu, että finanssikriisi ja sitä seuranneet reaalityöelämän ongelmat ovat iskeneet erityi-

sen voimakkaasti nuoriin (esim. Scarpetta ym., 2010; ILO, 2011 ja 2013; Räisänen, 2013). Vuosien 2007 ja 2012 välisenä aikana nuorten työttömyysaste on noussut lähes kaikissa EU-maissa huomattavasti aikuisten työttömyysastetta enemmän (Eurostat, 2013).

Nuorisotyöttömyyslukuihin, kuten ylipäänsä nuorten työttömyysongelman vakavuuden ymmärtämiseen, vaikuttaa tietysti ennen kaikkea se, kuinka luotettavasti nuorten työttömyyttä pystytään arvioimaan. Nuorten työttömyyden laskeminen on osoittautunut huomattavasti aikuisten työttömyyden arviointia haasteellisemmaksi.

Nuorten työttömyys – virallisia ja vaihtoehtoisia lukuja

Suomen virallisen tilaston mukaan nuorten eli 15–24 -vuotiaiden työttömyysaste oli 19 % vuonna 2012. Alle 20-vuotiaiden työttömyysaste (29 %) oli selvästi korkeampi kuin 20–24 -vuotiailla (14 %). Nämä luvut perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen tietoihin, joita kerätään Suomen koko väestöä edustavalle otokselle pääosin haastattelujen avulla. Otoshenkilön pääasiallinen toiminta havaintohetkellä kysytään haastattelun yhteydessä. Työttömyys luokitellaan tietolaatikon 1 osoittamalla tavalla. Niinpä henkilö lasketaan työttömäksi, jos hän kertoo olevansa ilman työtä, etsivänsä työtä ja olevansa valmis ottamaan työtä vastaan. Myös päätoiminen opiskelija, joka haastattelussa vastaa myönteisesti näihin kysymyksiin, luokitellaan siis työttömäksi eikä opiskelijaksi.

Virallisten työttömyyslukujen rinnalla työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee omat työttömyyslukumansa. Nämä perustuvat työhallinnon työnhakijarekisterissä olevien henkilöiden tietoihin. Työ- ja elinkeinotoimistojen rekisteritietojen mukaan työttömiksi työnhakijoiksi rekisteröityneitä nuoria oli joulukuussa 2012 noin 34 800. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömiä nuoria oli tuolloin 45 000.

Tilastokeskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön työttömyyslukujen välillä on aina esiinty-

Tietolaatikko 1.

Työttömien luokittelu Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa

Tilastokeskuksen työvoimatutkimus kuvaa työvoiman kysyntää ja tarjontaa kansantaloudessa, työttömyyden mittaaminen on vain yksi työvoimatutkimuksen tehtävistä. Työvoimatutkimus perustuu 15–74 -vuotiaasta väestöstä poimittuun otokseen. Työvoimatutkimuksessa työllisen ja työttömän määrittely noudattaa YK:n työjärjestön ILO:n suosituksia ja Euroopan unionin asetuksia. Luvut ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksessa työtön on henkilö, joka tutkimusviikolla on työtä vailla (ei ollut palkkatyössä tai tehnyt työtä yrittäjänä), on etsinyt työtä aktiivisesti viimeisten neljän viikon aikana palkan-saajana tai yrittäjänä ja voisi aloittaa työn kahden viikon kuluessa. Myös henkilö, joka on työtä vailla ja odottaa sovitun työn alkamista kolmen kuukauden kuluessa, luetaan työttömäksi, jos hän voisi aloittaa työn kahden viikon kuluessa. Työttömäksi luetaan myös opiskelija ja työpaikastaan toistaiseksi lomautettu, joka täyttää edellä mainitut kriteerit.

Työllinen on henkilö, joka on tutkimusviikolla tehnyt ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaisetta vastaan tai voittoa saadakseen tai on ollut tilapäisesti pois työstä.

Lähde: Tilastokeskus.

http://tilastokeskus.fi/til/tyti/tyti_2013-04-04_men_002.html

<http://tilastokeskus.fi/til/tyti/kas.html>

nyt silmiinpistäviä eroja, jotka ovat toistuvasti herättäneet hämmennystä ja keskustelua. Kuitenkin eroille löytyy yksinkertaisia selityksiä, jotka on tuotu selkeästi esille esimerkiksi Sihtoon ja Myrskylän kirjoituksessa vuodelta 2000 (Sihto ja Myrskylä, 2000). Tilastolähteiden erotus on erityisen suuri nuorten osalta, joskin se vaihtelee melkoisesti vuoden aikana ja on suurimmillaan kesän kynnyksellä koulujen päättyessä (vrt. Hämäläinen ja Tuomala, 2013, kuvio 1, s. 2). Varteenotettava selitys työttömyyssarjojen erotukselle on, että kaikki työtä vailta olevat nuoret eivät täytä työhallinnon ehtoja tulla rekisteröidyksi työttömäksi työnhakijaksi (ks. esim. Myrskylä, 2011a; Larja, 2013). Niinpä opiskelija voi työnhakijarekisterissä tulla kirjatuksi työttömäksi työnhakijaksi vasta lukukauden päätyttyä. Lisäksi moni nuori ei edes ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi jos tietää, ettei hänelle makseta työmarkkinatukea.

Tilastokeskuksen virallisia nuorisotyöttömyyslukuja on kritisoitu siitä, että ne yliarvioivat nuorten työttömyyden, kun moni työttömäksi luokiteltu nuori on todellisuudessa päätoiminen opiskelija. Jos työvoimatutkimuksen lukuja korjataan opiskelijoiden suhteen, Suomen virallinen nuorisotyöttömyysaste olisi enää korkeintaan puolet ilmoitetusta (esim. Larja, 2013). Itse asiassa opiskelijoiden suhteen korjattu nuorten työttömien määrä näyttää olevan hyvin lähellä työhallinnon vastaavaa määrää (esim. Hämäläinen ja Tuomala, 2013, kuvio 1, s. 2).

Nuorten työttömyyslukuja ei ole arvosteltu pelkästään siitä, että ne mitä ilmeisimmin antavat vääristyneen kuvan nuorten työttömyydestä. Lisäksi on alettu pohtia, onko perinteinen tapalaska työttömyysasteita ylipäätään paras mahdollinen nuorten kohdalla. Yleisesti käytetty työttömyysastemittari suhteuttaa työttömien määrän työvoiman määrään eli työllisten ja työttömien yhteismäärään. Koska työllisten määrä on nuorten ja varsinkin alle 20-vuotiaiden keskuudessa suhteellisen pieni, myös suhdeluvun jakaja (työvoiman määrä) jää pieneksi. Tästä seuraa, että jo verrattain pieni määrä työttömiä saattaa johtaa suhteellisen suureen työttömyysasteeseen.

Perinteisellä tavalla lasketun työttömyysasteen rinnalle on siksi kehitelty vaihtoehtoisia tapoja mitata nuorten työttömyysastetta. Yksi vaihtoehto on suhteuttaa työttömien määrä koko ikäryhmän väestöön, eikä siis yksinomaan työvoi-

man määrään eli ikäryhmän työllisten ja työttömien yhteenlaskettuun määrään. Näin lasketuna Suomen nuorisotyöttömyys oli Eurostatin (2013) mukaan 9.8 % vuonna 2012 eli huomattavasti alhaisempi kuin virallinen nuorisotyöttömyysaste, 19 %.

Yllä käsiteltyyn nuorten työttömyyden yliarviointiongelmaan tämä laskentatapa ei sitä vastoin tarjoa ratkaisua. Nuorten työttömien määrä perustuu myös tässä vaihtoehdossa yliarvioinnista kritisoituihin työvoimatutkimuksen työttömyystietoihin. Sen sijaan sekä Larja (2013) että Hämäläinen ja Tuomala (2013) ovat tuoreissa nuorisotyöttömyyslaskelmissaan pyrkineet korjaamaan myös koko ikäryhmän väestöön suhteutetut työttömyysluvut päätoimisten opiskelijoiden suhteen. Larjan tuloksien mukaan ei-opiskelevia nuoria (15–24 -vuotiaita) työttömiä oli vuonna 2011 neljä prosenttia ikäluokasta. Hämäläisen ja Tuomalan vastaavien laskelmien mukaan alle 20-vuotiaiden työttömyys tippuu Suomessa alle kahteen prosenttiin ja 20–24 -vuotiaiden työttömyys noin kuuteen prosenttiin.

Nuorten työllisyys – tulisiko tietoja korjata?

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen pohjalta laskettuja nuorisotyöttömyyslukuja on siis aika ajoin kritisoitu siitä, että ne antavat liian synkän kuvan nuorten työttömyydestä. Tilalle on tarjottu päätoimisten opiskelijoiden suhteen korjattuja nuorten työttömyysasteita. Vastavaa keskustelua nuorten työllisyyden 'oikeasta' tasosta ei ole käyty. Mahdollisesti tämä johtuu siitä, ettei työllisyyslukujen osalta ole vastavaa korjaamisen tarvetta tai että sitä ei ole koettu erityisen tärkeäksi asiaksi. Nuorten työllisyydelle ei ole esimerkiksi katsottu aiheelliseksi asettaa tavoitteita.

Kuitenkin tulisi pyrkiä tuottamaan mahdollisimman luotettava kuva myös nuorten työllistymisestä ja työnteosta. Erityisen tärkeäksi näkökohdaksi tämä nousee tarkasteltaessa nuorten siirtymistä koulusta kohti työelämää. Nopea työllistyminen ja työkokemuksen kertyminen tämän kriittisen vaiheen aikana saattaa osoittautua ratkaisevaksi tekijäksi nuoren työtulevaisuutta ajatellen. Siksi ei riitä, että nuorten työttömyys tulee mahdollisimman oikein arvioiduksi. Myös työllisyys- ja opiskelujaksojen luotettava tunnistaminen vaikuttaa merkittävällä tavalla nuorten koulusta työelämään

siirtymien muotoon ja ominaispiirteisiin. Tämä puolestaan tuottaa paremmin todellisuutta vastaavaa perustietoa muun muassa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrästä ja tähän riskitilanteeseen tyypillisesti johtavista siirtymäpoluista.

Nuorten koulusta työelämään siirtymien tunnistaminen ja analysointi edellyttää pitkittäisaineiston käyttöä. Tällainen aineisto mahdollistaa samojen henkilöiden seuraamisen yli ajan ja heidän pääasiallisessa toiminnassaan mahdollisesti tapahtuneiden muutosten tunnistamisen. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilasto tarjoaa tällaiset mahdollisuudet. Työssäkäyntitilasto sisältää kaikki Suomessa asuvat henkilöt ja kattaa myös suhteellisen pitkän ajanjakson (vuodesta 1987 alkaen). Tilaston tietoja on viime vuosina käytetty useissa Suomen nuorista tehdyissä analyyseissa (esim. Myrskylä 2011b, 2012).

Nuorten pääasiallisessa toiminnassa tapahtuvia muutoksia ajatellen työssäkäyntitilaston keskeisin tietolähde on muuttuja, joka kuvaa mihin ryhmään nuori kunakin hetkenä kuuluu: työllisten, työttömien, opiskelijoiden, eläkeläisten, varusmiesten tai näiden ulkopuolelle jäävien ryhmään. Kuten Myrskylä kuvaa raportissaan (2011b, s. 28), jokaisen henkilön toimintatieto muodostetaan tarkassa prioriteettijärjestyksessä, joka noudattaa ILO:n suosittelemaa hierarkkista toimintoluokitusta. Pääpiirteittäin päättelyjärjestys etenee seuraavasti: työn (työnhakijarekisterin työn työnhakija), varusmies tai siviilipalvelusmies, palkansaaaja tai yrittäjä (työsuhdetiedon pohjalta), opiskelija (opiskelutietojen pohjalta), eläkeläinen (eläketietojen pohjalta), muu (jäännösryhmä, joka sisältää näiden rekisterien ulkopuolella olevat). Yksityiskohtaisemman kuvauksen tarjoaa tietolaatikko 2.

Yksilöiden pääasiallisen toiminnan määräytyminen perustuu siis luokittelutapaan, jossa eri vaihtoehdot on asetettu tärkeysjärjestykseen. ILO:n toimintoluokituksen päätavoitteena on määritellä työvoima eli työlliset ja työttömät. Se, että ensimmäinen määrittäjä perustuu TE-toimistojen työnhakijarekisteriin tai voimassa olevaan työsuhteeseen, ei ole kuitenkaan nuorten ja varsinkin alle 20-vuotiaiden kohdalla välttämättä paras mahdollinen asetelma. Alle 20-vuotiaista nuorista valtaosa opiskelee. Mutta jos he ovat opintojensa ohessa töissä (mikä on Suomessa hyvin yleistä), heistä tulee työssä-

Tietolaatikko 2.

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston pääasiallisen toiminnan muodostaminen

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

Työvoima

- työlliset
- työttömät.

Työvoiman ulkopuolella olevat

- 0–14 -vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat.

Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin. Työvoimaan kuuluvuus on pääasiallisen toiminnan päättelyssä asetettu ensisijalle. Työvoiman sisällä taas on työttömien päättely tehty ennen työllisten päättelyä. Työlliseen työvoimaan luetaan 18–74-vuotiaat (vuoteen 2004 saakka 15–74-vuotiaat) henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin. Työttömään työvoimaan luetaan vuoden viimeisenä työpäivänä työttömänä olleet 15–74-vuotiaat henkilöt. Tieto on saatu työministeriön työnhakijarekisteristä.

Tieto opiskelusta on saatu mm. Tilastokeskuksen opiskelijarekisteristä ja Valtion opintotukikeskuksen opintotukirekisteristä. Vuoden viimeisellä viikolla työvoimakoulutuksessa olevat lasketaan myös opiskelijoiksi. Eläkeläisiksi katsotaan kaikki ne, jotka Kansaneläkelaitoksen tai Eläketurvakeskuksen tietojen mukaan saavat eläkettä (pl. perhe-eläke, osa-aika-eläke) eivätkä ole ansiotyössä. Myös kaikki yli 74-vuotiaat on päätetty eläkeläisiksi. Osa henkilöistä on päätetty eläkeläisiksi myös eläketulon perusteella.

Ryhmä ”muut työvoiman ulkopuolella olevat” muodostuu henkilöistä, jotka ovat työvoiman ulkopuolella eivätkä myöskään kuulu seuraaviin ryhmiin: 0–14-vuotiaat, opiskelijat, varusmiehet tai eläkeläiset.

Lähde: Tilastokeskus.

<http://www.tilastokeskus.fi/til/tyokay/kas.html>

käyntitilastossa työllisiä. Päätoimisen opiskelijan todennäköisyyttä tulla luokitelluksi työlliseksi kasvattaa entisestään se tosiasia, että työssäkäyntitilasto kuvaa nuoren tilannetta vuoden viimeisellä viikolla. Tutkimusviikko osuu siten aikaan, jolloin opiskelijat ovat lomalla ja siksi usein työssä tai hakemassa työtä. Merkittävää on, että yksi ainoa työtunti tuon viikon aikana riittää työllisen statuksen saamiseksi. Näin ollen on ilmeistä, että työssäkäyntitilastossa moni päätoiminen opiskelija päätyykin työlliseksi. Seuraavassa luvussa pyritään havainnollistamaan, kuinka laaja ja merkittävä tämä opiskelijan ja työllisen sekaannus on.

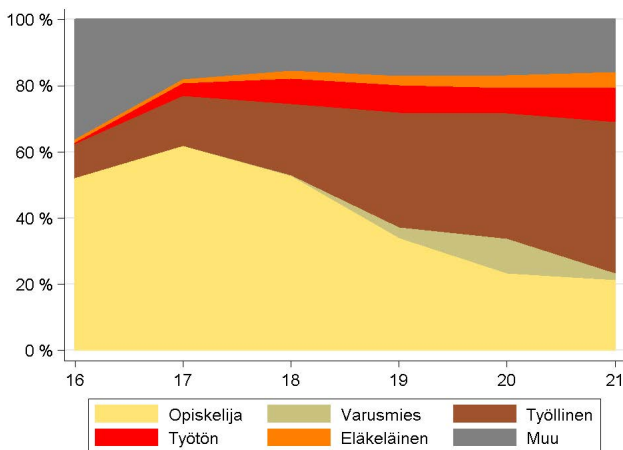
Nuorten työllisyys – alkuperäisiä ja korjattuja lukuja

Seuraavassa esitettävät kuvaukset nuorten pääasiallisesta toiminnasta ja siinä vuodesta toiseen tapahtuneista muutoksista perustuvat aineistoon, joka on osa Pohjoismaisen ministerineuvoston rahoittamaa neljän Pohjoismaan yhteishanketta (ks. http://www.etla.fi/to/youth_unemployment). Tarkemmin sanottuna, kuvaukset kertovat vuonna 2003 16 vuotta täyttäneen kohortin kokemuksista seuraavan viiden vuoden aikana (eli vuoteen 2008 saakka) Tilastokeskuksen työssäkäyntiaineiston toimintatiedolla mitattuna.

Kohortin lähtöiän valinta selittyy sillä tosiasialla, että peruskoulu on yleensä päättynyt 16 vuoden iässä ja nuori joutuu valintojen eteen omaa tulevaisuutta ajatellen. Suurin osa peruskoulun päättäneistä jatkaa opintojaan toisen asteen koulutuksessa, mutta moni hakeutuu myös suoraan työelämään peruskoulun päätyttyä. Varteenotettava osa nuorista pitää väli vuoden, eli kuuluu työssäkäyntitilaston toimintatiedon mukaan ryhmään ’muu’. Hyvin pieni osa 16–21 -vuotiaiden toiminnasta kuluu työttömyyden muodossa.

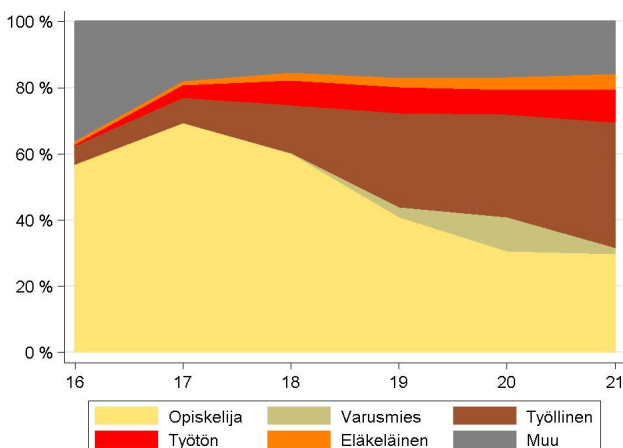
Nuorten pääasiallisessa toiminnassa tapahtuu luontevia muutoksia heidän aikuistuuksaan. Suurin muutos on siinä, että koulutuksessa olevien osuus pienenee ja työssä käyvien osuus vastaavasti kasvaa. Tilanne vaihtelee kuitenkin merkittävällä tavalla nuorten välillä riippuen siitä, ovatko he suorittaneet vähintään toisen asteen tutkinnon viiden vuoden sisällä (eli viimeistään 21-vuotiaana) peruskoulun päätyttyä. Työssäkäyntitilaston alkuperäisen toimintatiedon mukaan vielä 21-vuotiaana pelkän peruskoulutodistuksen varassa olevista 11 190 nuoresta yli puolet oli opiskelemassa vuoden 2003 viimeisellä viikolla (samana vuonna kun nuori oli täyttänyt 16), vuonna 2008 (21 vuoden iässä)

Kuvio 1a. Pelkän peruskoulun käyneet, yleiskuva ennen opiskelijakorjausta

Eri aktiviteettien osuudet 16 / 21 vuoden iässä: opiskelija 52 % / 21 %, varusmies 0 % / 2 %, työllinen 10 % / 46 %, työtön 0 % / 10 %, eläkeläinen 1 % / 5 %, muu 36 % / 16 %.

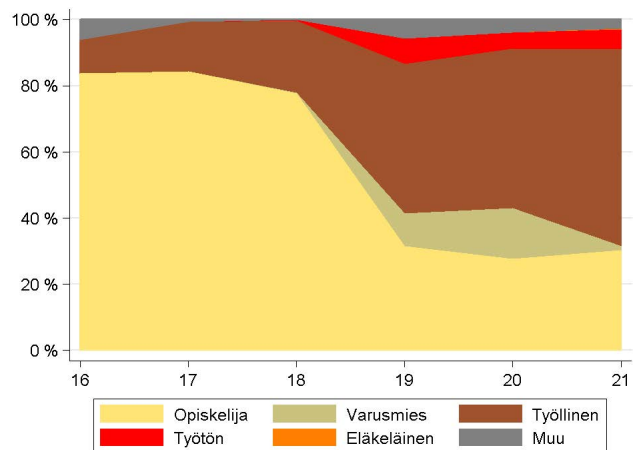
Kuvio 1b. Pelkän peruskoulun käyneet, yleiskuva opiskelijakorjauksen jälkeen

Eri aktiviteettien osuudet 16 / 21 vuoden iässä: opiskelija 57 % / 29 %, varusmies 0 % / 2 %, työllinen 5 % / 38 %, työtön 0 % / 10 %, eläkeläinen 1 % / 5 %, muu 36 % / 16 %.

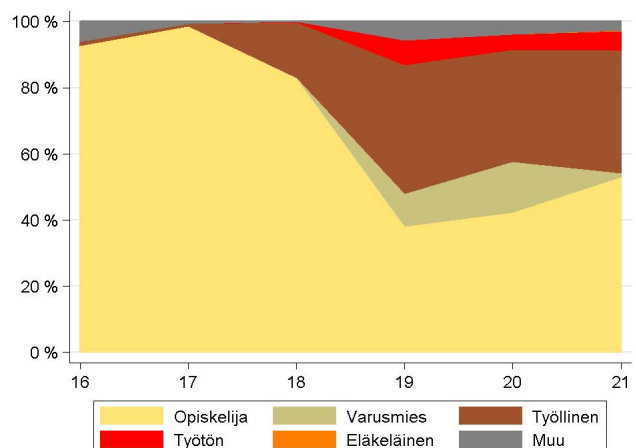
enää viidennes (kuvio 1a). Viiden vuoden sisällä lisätutkinnon suorittaneiden 49 553 nuoren keskuudessa opiskelu on sitä vastoin selvästi yleisempää: neljä viidestä oli opiskelemassa 16 vuoden iässä ja noin kolmannes vielä 21 vuoden iässä (kuvio 2a). Vastaavasti työssäkäynti yleistyy nopeammin ja suuremmissa määrin lisätutkinnon suorittaneiden nuorten ryhmässä. Tälle ryhmälle on lisäksi ominaista vähemmän työttömyyttä ja eläkkeelle siirtymistä ja etenkin ei-aktiivisia jaksoja. Sen sijaan varusmies- ja siviilipalvelun jaksoja näyttää esiintyvän selvästi enemmän lisätutkinnon 21 ikävuoteen mennessä suorittaneiden joukossa.

Kuvio 2a. Lisätutkinnon suorittaneet, yleiskuva ennen opiskelijakorjausta

Eri aktiviteettien osuudet 16 / 21 vuoden iässä: opiskelija 83 % / 30 %, varusmies 0 % / 1 %, työllinen 10 % / 60 %, työtön 0 % / 6 %, eläkeläinen 0 % / 0 %, muu 6 % / 3 %.

Kuvio 2b. Lisätutkinnon suorittaneet, yleiskuva opiskelijakorjauksen jälkeen

Eri aktiviteettien osuudet 16 / 21 vuoden iässä: opiskelija 92 % / 53 %, varusmies 0 % / 1 %, työllinen 2 % / 37 %, työtön 0 % / 6 %, eläkeläinen 0 % / 0 %, muu 6 % / 3 %.

Nuorten työllisyys yliarvioidaan

Muuttuuko kuva ratkaisevalla tavalla, jos työssäkäyntitilaston toimintatietoja (vuoden viimeiseltä viikolta) korjataan opiskelun suhteen? Kuvioihin 1a ja 2a tehtyjen korjausten tulokset näkyvät kuvioissa 1b ja 2b. Korjaus on tehty Tilastokeskuksen virallisen opiskelijarekisterin tietojen pohjalta. Mikäli nuori on havaintohetkellä (esim. vuoden 2003 viimeisellä viikolla) ollut jonkun koululaitoksen kirjoilla sekä menneen syksyn aikana (vuoden 2003 syyskuun tietojen mukaan) että seuraavan kevään aikana (vuoden 2004 tammikuun tietojen mukaan), hänen toimintatietonsa on muutettu opiskelijaksi.

Verrattaessa kuviota 1b kuvioon 1a ja toisaalta kuviota 2b kuvioon 2a huomataan, että kummankin ryhmän osalta työssäkäyntitilaston alkuperäinen toimintatieto aliarvioi opiskelun yleisyyttä ja vastaavasti yliarvioi työssäkäynnin yleisyyttä. Kuvioparien vertailu paljastaa myös sen, että opiskelun suhteen tehty korjaus vaikuttaa voimakkaammin viiden vuoden sisällä vähintään yhden lisätutkinnon suorittaneiden tilanteeseen kuin edelleen 21-vuotiaana pelkän peruskoulutodistuksen varassa olevien tilanteeseen. Opiskelun suhteen tehdyn korjauksen vaikutus muiden toimintavaihtoehtojen osalta on sitä vastoin olematon, kuten odotettavissa onkin.

Nuorten siirtymäpolut

Edellisissä kuvioissa on tarkasteltu vuonna 2003 16 vuotta täyttäneiden nuorten yleistä jakaumaa kuuden toimintamuodon välillä ja siinä tapahtuneita vuosittaisia muutoksia 21 ikävuoteen saakka. Vaihtoehtoisesti toimintatietojen korjauksen vaikutuksia nuorten toiminnasta muodostuvaan kuvaan ja siinä tapahtuviin muutoksiin nuorten aikuistuuessa voi tarkastella selvittämällä, miten nuorten yksilölliset siirtymäpolut muuttuvat, kun työssäkäyntitilaston toimintatiedot opiskelun suhteen korjataan.

Korjaus opiskelun suhteen vaikuttaa keskeisellä tavalla myös nuorten yksilöllisten siirtymäprofiilien muotoon. Aineiston alkuperäisten toimintatietojen mukaan opiskelujaksoja (nuoren tiettyä vuotta koskeva toiminta on 'opiskelija') esiintyy pelkän peruskoulutodistuksen varaan jääneiden 11 190 nuoren keskuudessa yhteensä 41 prosentin verran. Korjausten jälkeen opiskelujaksojen osuus kasvaa 48 prosenttiin eli lähes puoleen pelkän peruskoulun varassa olevi-

en toiminnasta kuuden vuoden ajalta. Vastavasti työssäkäyntijaksojen osuus supistuu 28 prosentista 21 prosenttiin. Viimeistään 21-vuotiaana vähintään yhden lisätutkinnon suorittaneiden 49 553 nuoren osalta opiskelujaksojen osuus kasvaa korjausten myötä 56 prosentista 68 prosenttiin ja työssäkäyntijakson osuus vähenee 33 prosentista 21 prosenttiin. Muiden toimintajaksojen osuuksissa tapahtuu vain hyvin pieniä muutoksia. Yksityiskohtaisempi analyysi on saatavilla Nuorisotyöttömyys Pohjoismaissa -hankkeen kotisivuilta (ks. tietolaatikko 3).

Toinen tapa tarkastella opiskelun suhteen tehtyjen korjausten vaikutuksia on vertailla opiskelu- ja työssäkäyntijaksojen yleisyyttä nuorten yksilöllisissä siirtymäpoluissa ennen korjausta ja korjauksen jälkeen. Näin on tehty kahdessa seuraavassa taulukossa.

Taulukon 1 mukaan noin 10 % nuorista on ollut päätoimisena opiskelijana viitenä tai kuutena vuotena vuosien 2003–2008 välillä (eli pitänyt maksimissaan yhden väli vuoden), mutta on siitä huolimatta pelkän peruskoulutodistuksen varassa vielä 21-vuotiaana. Opiskelun suhteen korjattujen toimintatietojen mukaan näiden nuorten osuus nousee jopa noin 16 prosenttiin ryhmän kaikista nuorista. Työllisyysjaksojen yleisyys vastaavasti pienenee.

Taulukko 2 kuvaa niitä nuoria, jotka ovat suorittaneet vähintään yhden lisätutkinnon viiden vuoden aikana peruskoulun jälkeen. Opis-

Tietolaatikko 3.

Mistä lisätietoja kirjoituksen laskelmista?

Kirjoituksen yksityiskohtaisempi versio, samoin kuin muita lisätietoja, on saatavilla Nuorisotyöttömyys Pohjoismaissa -hankkeen kotisivuilta osoitteesta:

http://www.etla.fi/to/youth_unemployment/brief1/

Lisätietoja hankkeessa käytettävästä Tilastokeskuksen aineistosta:

http://tilastokeskus.fi/tup/mikroaineistot/me_kuvaus_henkilo.html

Kirjoituksen taustalla olevan Nuorisotyöttömyys Pohjoismaissa -hankkeen etusivu:

http://www.etla.fi/to/youth_unemployment/

Taulukko 1.

Edelleen 21-vuotiaana pelkän peruskoulutodistuksen varassa olevat nuoret: opiskelu- ja työssäkäyntijaksojen yleisyys nuorten yksilöllisissä siirtymäpoluissa, alkuperäisen ja opiskelun suhteen korjatun työssäkäyntitilaston toimintatiedon mukaan

Toimintatieto	Nuorten siirtymäpoluissa esiintyvien opiskelujaksojen yleisyys, %-osuuksina						
	ei jaksoja	1 jakso	2 jaksoa	3 jaksoa	4 jaksoa	5 jaksoa	6 jaksoa
alkuperäinen	15.2	14.8	20.7	23.3	16.4	7.5	2.1
korjattu	11.8	10.5	16.1	25.8	20.2	11.4	4.3
erotus	-3.4	-4.3	-4.6	2.4	3.8	3.9	2.2

Toimintatieto	Nuorten siirtymäpoluissa esiintyvien työssäkäyntijaksojen yleisyys, %-osuuksina						
	ei jaksoja	1 jakso	2 jaksoa	3 jaksoa	4 jaksoa	5 jaksoa	6 jaksoa
alkuperäinen	35.1	18.9	16.2	14.7	9.0	4.2	1.8
korjattu	41.5	21.5	17.4	13.2	4.6	1.4	0.4
erotus	6.3	2.6	1.2	-1.6	-4.4	-2.7	-1.4

Lähde: Tutkimusaineiston 1/3-otos.

Taulukko 2.

Viimeistään 21-vuotiaana vähintään yhden lisätutkinnon suorittaneet nuoret: opiskelu- ja työssäkäyntijaksojen yleisyys nuorten yksilöllisissä siirtymäpoluissa, alkuperäisen ja opiskelun suhteen korjatun toimintatiedon mukaan

Toimintatieto	Nuorten siirtymäpoluissa esiintyvien opiskelujaksojen yleisyys, %-osuuksina						
	ei jaksoja	1 jakso	2 jaksoa	3 jaksoa	4 jaksoa	5 jaksoa	6 jaksoa
alkuperäinen	2.9	6.4	14.5	34.0	21.2	14.9	6.1
korjattu	0.0	0.2	8.0	29.8	24.0	24.2	13.8
erotus	-2.9	-6.2	-6.5	-4.3	2.8	9.3	7.7

Toimintatieto	Nuorten siirtymäpoluissa esiintyvien työssäkäyntijaksojen yleisyys, %-osuuksina						
	ei jaksoja	1 jakso	2 jaksoa	3 jaksoa	4 jaksoa	5 jaksoa	6 jaksoa
alkuperäinen	19.4	21.4	22.9	19.8	10.3	4.5	1.7
korjattu	32.2	27.8	22.1	14.1	3.7	0.1	0.0
erotus	12.9	6.4	-0.8	-5.7	-6.6	-4.5	-1.7

Lähde: Tutkimusaineiston 1/3-otos.

kelukorjauksen jälkeen ei ollenkaan tai maksimissaan yhden opiskelujakson suorittaneiden osuus putoaa käytännössä nolnaan, mikä on odotettavissa, koska tutkinnon suorittaminen vaatii käytännössä aina vähintään kaksi opiskeluvuotta. Paljon opiskelleiden (eli neljä tai useampia opiskelujaksoja suorittaneiden) osuus nousee korjauksen jälkeen huomattavasti, ja työllisyysjaksojen yleisyys jälleen vastavasti pienenee.

Johtopäätökset

Kaiken kaikkiaan työssäkäyntitilaston pääasiallisen toimintatiedon korjaaminen opiskelun

suhteen muuttaa varsin merkittäväällä tavalla kuvaamme nuorten siirtymisestä koulusta kohti työelämää. Siirtymäpolut ennen kaikkea selkiintyvät ja samalla muuttuvat huomattavasti helpommin tulkittaviksi, kun aineistosta poistetaan tai ainakin minimoidaan nuorten pääasiallisen opiskelun ja työssäkäynnin sekaannus. Opiskelun yleisyys, jatkuvuus, keskeyttäminen ja mahdollinen uudelleen aloittaminen ovat ratkaisevan tärkeitä ilmiöitä nuorten koulusta kohti työelämää johtavilla poluilla. Nämä keskeiset vaiheet erottuvat todellisuutta vastaavalla tavalla vasta päätoimisten opiskelijoiden toimintatiedon korjaamisen jälkeen.

Lähteet

- Eurostat (2013). Statistics Database -tietokanta. Viitattu 12.11.2013. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database
- Hämäläinen, U. ja Tuomala, J. (2013). *Faktaa nuoristyöttömyydestä*. VATT POLICY BRIEF 2-2013.
- ILO (2011). *Global Employment Trends for Youth: 2011 update*. Geneva.
- ILO (2013). *Global Employment Trends 2013: Recovering from a second jobs dip*. Geneva.
- Larja, L. (2013). Nuorten elinoloja ei voi kuvata pelkän työttömyysasteen avulla, *Hyvinvointikatsaus* 1/2013, 9–17.
- Myrskylä, P. (2011a). Nuorten työttömyyden mittaaminen on vaikeaa, *Tieto&trendit* 8/2011.
- Myrskylä, P. (2011b). *Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella*. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 12/2011, Helsinki.
- Myrskylä, P. (2012). *Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret?* EVA Analyysi No 19, 1.2.2012, Helsinki.
- Räisänen, H. (2013). Suomessa talouskriisin vaikutuksia on vaimennettu ennen kaikkea lomautuksilla, *Hyvinvointikatsaus* 1/2013, 24–29.
- Scarpetta, S., Sonnet, A. ja Manfredi, T. (2010). *Rising Youth Unemployment During The Crisis: How to Prevent Negative Long-term Consequences on a Generation?* Paris: OECD Social, Employment and Migration Working Papers No. 106.
- Sihto, M. ja Myrskylä, M. (2000). Erilaisia työttömiä erilaisissa tilastoissa, *Kansantaloudellinen aikakauskirja* 4/2000, 539–550.